

Борислав Попов

Югозападен университет „Неофит Рилски“
Благоевград, България

СЕМАНТИЧНАТА ВАРИАТИВНОСТ НА СУРИЯ ЦВЯТ И НЕГОВАТА ФОЛКЛОРНО-МИТОЛОГИЧНА СИМВОЛИКА

(Резюме)

В изследването чрез когнитивни анализи се установява вариативността в семантиката на прилагателното за цвят *сур*, което функционира и като сакрален цвят, медиатор в българския фолклор, и се използва за означаване на митологични обекти-медиатори. *Сур* е миторитуален термин, вероятно реликт от „езика на боговете“, и в него е закодирана важна същностна характеристика на елена (като митологичен обект), реализирана в конкретен митологичен сюжет, с определена митологична символика. В един по-ранен етап на езика сурият цвят в митологичните представи е кореспондирал от една страна едновременно с цвета на слънцето и с окраската на елена, а от друга – с цвета на месечината и на елена. *Сур* е във функционална връзка и с двете поляризиращи представи, произлизащи от основната митологична опозиция *слънце ~ луна*, а те се разгръщат в две класификационни вериги, където съответстващите си елементи изграждат редица опозиционни двойки, една от които е *жълточервено ~ сивопепеляво*. Вътрешноцветовата антонимия на сурия цвят, отразена в цветовата опозиция, която е кодирана в неговата понятийна рамка, се реализира чрез смесването на жълточервеното (цвета на слънцето) и сивопепелявото (цвета на месечината) на онтологично равнище в окраската на елена и оттук се мотивира представата за семантиката на сурия цвят като *жълтосив* или *червеносив*, отразена на символно равнище във фолклора. Неслучайно този оттенък съвпада както с реалния цвят на елена, така и с представата за *сур* в българския език, която не се свързва с точно определен цвят, а варира между ‘жълточервеникав’, ‘светлокафяв’, ‘сив’, ‘сивкав’, ‘бежов’ и пр.

Ключови думи: семантична вариативност, митология, фолклор, сакрален цвят-медиатор, миторитуален термин, „език на боговете“, елен, митологична опозиция, цветовата опозиция, класификационни вериги, вътрешноцветова антонимия, цветовата семантика, цветовата символика.

✉ Борислав Попов
meristaf@abv.bg

Публикувано: 11 октомври 2013